

У СТРОЈУ ЗЛАТАРСКЕ ЧЕТЕ

Седмог ншембра 1941. године Златарска чета је кренула усиљеним маршем из Радоиње у правцу Борове Главе. Ту нас је чекало четири до пет партизанских камиона. Ми смо се зачудили откуда камиони на Боровој Глави када пије било ваљаног пута даље од Краљеве воде. Међутим, камиони оу ишли ли^вадама и дошли до Борове Главе. У те камионе укрцало се нас 120 бораца Златароке чете, 18—23 године старостм, сем десетак старијих другова. Око 80% нас никада ое пре тога није возило ни аутобусом ни камионом. То је за нас било огромно изненађење и у исто време одушевљење. Били омо у тажвом зано^су да смо тада сматрали да више нема Хитлера, ни фашизма, да је цела Србија ослобођена. Нашој радости није било краја. Певали смо од Борове Главе до Ужица. Када омо стигли у Ужмце, око 18 чаоова, чета Је смештена у артиљеријску касарну.

Изјутра рано су нас постројили у каоарни. Поделили су нам неке пешкире, порције, кашике, виљушке и муницију, ко-лико је ко могао да понеое. Чета је добила и један пушкомитраљез. Тако је чета сада, поред овоја два „брна", имала три пушкомитраљеза.

Из касарне омо дошли и постројили ое пред зградом у којој се налазио Штаб Ужичког партизаноког одреда. Пред строј је дошао Милинко Кушић, политички комесар Ужичког партизанског одреда. Том приликом нас је страшно изгрдио:

— Ви нисте допли у Ужице да вам се деле пешкири, порције, виљушке и кашике. Овде сте дошли да водите борбу против нашег непријатеља који хоће да заузме Ужице! . . .

Ми омо били збуњени, јер се нисмо осећали кривим.

Кренули омо у правцу Метаљке. Уопут смо наишли на Прву златиборску партизаноку чету и Словеначку партизанску чету „Иван Цанкар" које су ое повлачиле пред надирањем четника. Наша чета је извршила јуриш заједно са Првом златибороком четом у Словеначком четом „Иван Цанкар".

У току борбе, која је трајала један час, потпуно смо разбили четнике и избили у село Каран. Негде Око подне, из Ужица нам је стигао ручак у пољској кухи^ш. То је за нас било велико из-

ненађење. За ручак омо добили пасуљ са меоом и сланином. Другови (Који су нам донели ручак из Ужица честитали су нам на победи над четницима, грлили нас и љубили.

Иза Карана смо наишли на један четнички злочин. Поред пута, у каналу, лежјало је око деоет закланих партизана и две партизанке. Призор је код нас изазвао гнушање и још већу мржњу према четницима, који су ое горе понашали од немачких фашиста. Наступајући из Карана према Косјерићу, Златарока чета је избила на Црнокоосу где се сударила са Рачанском партизанском четом мислећи да су четници. О они су мислили за нас да смо четници. Цео дан је вођена борба између нас и тек предвече почели амо да вичемо:

— Предајте ое четници! Неће!мо вам ништа!

С друге стране је престала палба. Када смо уопоставили контакт, онда омо сазнали да су и они партизани. Тада је настало грљење и љубљење. Било је и плача. Рачани су имали неколиш мртвих и пет до шест рањених, које омо пребацили у партизанску болницу у Ужицу. Ми смо имали једног мртвог. То је био, скојевац Чедо Зарић, ученик из Нове Вароши, прва жртва златароке чете.

Сутрадан омо заузели Косјерић без борбе. Ту омо остали два дана, а потом смо се вратили у Ужице. Чета је била омештена у згради Учитељоке школе. Другога дана организовали омо игранку са всељем. Одједном ое на вратима појавио Војо Лековић са јед;ним друшм у чизмама, чакширама и кожном капућу, са шубаром на глави. При уласку у салу тај непознати друг је упитао Воја Лековића:

— Јесу ли то ти Златарци?

Пошто се у сали била подигла велмка прашина од играња, Војо Лековић и тај непозната друг су одмах изашли напоље. Касније нам је Војо Лековић причао да је то био врховни командант друг Тито.

Негде око 10. новембра добили омо задатак да кренемо у правцу Бајине Баште и Љубовије, јер оу четници били заузели Љубовију и напредовали су према Бајиној Башти. Наша чета је стигла у оело Гвоздац. С десне стране од нас била је Трећа рачанска чета. За организовање напада против четника био је одређен Радивоје Јовановић Брадоња, Имали омо и један топ. Првог дана напали смо четнике заједно са Трећом рачанском четом, али су четници после подне извршили проти!внапад. У тој борби потануо је наш пушкомитраљезац Шућро Мусмић. Четници су заробили и његов пушкомитраљез „Брно“.

Следеће ноћи приближили смо ое једном гребену, који су држали четници, а називали су га „Алказар“ и омаатрали га нео-својивмм. Међутим, дејство партизанског топа из долине Дрине силно је утицало на Златарску и Трећу рачанску партизанску чету и „Алказар“ је освојен.

У току јутра м преподнева заузели смо то брдо и кренули према Љубовији. У току ноћи заузели омо Љубовију. Варошица је била потпуно празна. Остали су код кућа само старци и старице преко 80 година. Касније смо сазнали зашто је народ побегао из Љубовије. Наиме, четници су били пронели вест да ми партзански силујемо жене, живимо са мајкама и сестрама, да горе кољемо неш усташе и разне друге глупости.

У току сутрашњег дана старији људи и жене дошли су да нас виде. Када су се уверили да нисмо такви каквим су нас четници приказали, онда су ое грађани почели постепено враћати својим кућама.

После подне је сазван народни збор на коме је била већина грађана који су ое вратили у току дана својим кућама. На збору је Чедо Друловић Шворџо о томе шта су партизани, зашто се они боре, који је циљ наше борбе, да ниома пљачкаши и зликовци каквим оу нас четници приказали народу. Грађани Љубовије су се у то врло брзо уверили.

Сутрадан смо кренули за Крупањ. Уопут омо ое сусрели са Посавским партизанским одредом, који је имао преко 300 бораца. Ми омо били веома изненађени што смо наишли на тако велики партизански одред. Борци су ое између себе лрлили и љубили. Потом омо отишли до оела Грачанице, где нам је и био задатак. Ту смо одржали народни збор на коме је шво*рио комесар чете Чедо Друловић.

Ујутро смо кренули из Грачанице правцем Љубовија — Бајина Башта — Ужице. У току тог марша Немци су бомбардовали Бајину Башту. Када амо стигли у фабрику у Бајиној Башти она је већ горела. Било нам је наређено да сваки борац понесе што више дувана и цигаретпапира.

Стигли смо у Ужице и омесгили се у Ооколоки дом. Одржана је прва четна конференција на којој је извршена анализа целокупног деловања на територији Ужичке републике. На тој конференцији били оу критиковани сви, па и командир и политички комесар чете. Поред тога, изнети су били позитивни примери бораца у разним борбеним ситуацијама.

Чета је добила наређење да ое врати у Санџак, да оваки борац поред своје пушке понеое још две партизанске пушке, бомбе и мунџију, колико је ко могао. То оружје и муницију требало је однети у Санџак, а део тога послати за Црну Гору.

Пошто је Златарска чета у тешким борбама много помогла јединицама Ужичког партизанског одреда, то је врховни командант друг Тито похвалио чету за успешно залагање у извршавању борбених задатака, док је Главни штаб Србије понаособ похвалио 19 бораца.

Пошто смо стигли у Радоињу, сазнали омо да ое у Акмачићима налази око 80 четника са шест војвода, који су се били повезали са Талијанима у Новој Вароши. Када смо отишли за Ужи-

це, на територији нововарошког среза било је свега омо 30 четника. Од партизанских јединица остала је била Сјеничка и Прибојска чета са делом Обласног комитета КПЈ за Санџак.

с

У току нашег боровка на територијм Ужичке републике четнички покрет је ојачао. Четници су извршили акцију против муслиманског села Косатице где су попалили куће, опљачкали имовну, стоку, ракрју и друро. Све оу то однели у Акмачиће и ту су оражгзовали пијанке.

Када смо стлгли у РадомЉу, вој^воде су послале своју патролу од шест четника, која је тражила да се предамо њима и да положимо оружје, јер су они „једини борци за краља и отаџбину“ на терито(рији нововарошког среза. Наша чета је разоружала ту четничку патролу и стрпала је у затвор.

Ја сам поново постао курир. Добио сам задатак да у тооку каредног дана одем оа још једним другом у Вилове, Дрмановиће, Радијевиће и Акмачиће. Тамо смо морали да сазнамо где се све четници налазе и да о томе поднесемо извештај. Пошто смо прикупили све податке о четницима, сачекали смо Волођу код Ђенадића воденице, где сам му поднео детаљан извештај. Тога дана био је Аранђеловдан. Велики број људи је славио. Мали број четника је био на тим славама, остали су се са својих шест војвода налазили у Акмачићима, у „шшнокој школи“. Тамо су пили, лумповали, трубачи су им свирали, па су ту и заноћили.

Друг Волођа је на ошоку мог извештаја донео одлуку да Златарска и Сјеничка партизанска чета у зору опколе „планску школу“ и извршс напад на четнике. У току покрета пред зору заробили смо трубаче који су те ноћи свирали четницима. Од њих смо сазнали да су четници пијани и да су отишли иа спавање.

У 30ру је извршен напад. После краткотрајне борбе и убацивања неколико бомби сви су се предали. Заплењено је 88 пушака, поста муниције и стоке. Заробљеним четницима Волођа је одржао говор па смо мобилиоане четнике пустили кјућама, а војводе су предате народном суду у Радоињи. После детаљне истраге народни суд је сву шесторицу војвода о(судио на казну смрти стрељањем. Казна је одмах извршена.

Крајимир ГРБОВИЋ КРАЈО